



Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 9. februarja 2017*

„Predhodno odločanje — Območje svobode, varnosti in pravice — Direktiva 2004/83/ES — Minimalni standardi glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca — Prošnja za subsidiarno zaščito — Zakonitost nacionalnega postopka obravnave prošnje za subsidiarno zaščito, vložene po tem, ko je bila prošnja za priznanje statusa begunca zavrnjena — Pravica do izjave — Obseg — Pravica do ustnega razgovora — Pravica do predlaganja in zasliševanja prič“

V zadevi C-560/14,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska) z odločbo z dne 24. novembra 2014, ki je prispela na Sodišče 5. decembra 2014, v postopku

M

proti

Minister for Justice and Equality,

Ireland,

Attorney General,

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi L. Bay Larsen (poročevalec), predsednik senata, M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan in D. Šváby, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,

sodna tajnica: L. Hewlett, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 18. februarja 2016,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

— za M B. Burns in S. Man, solicitors, ter I. Whelan in P. O'Shea, BL,

— za Irsko E. Creedon, J. Davis in J. Stanley, agenti, skupaj z N. Butler, SC, in K. Mooney, BL,

— za češko vlado M. Smolek in J. Vlácil, agenta,

* Jezik postopka: angleščina.

— za francosko vlado D. Colas in F.-X. Bréchet, agenta,

— za Evropsko komisijo M. Wilderspin in M. Condou-Durande, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 3. maja 2016

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago pravice do izjave v okviru postopka dodelitve statusa subsidiarne zaščite iz Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med M, ruandskim državljanom, na eni strani ter Minister for Justice and Equality (minister za pravosodje in enakopravnost, Irska) (v nadaljevanju: minister), Irsko in Attorney General (državni pravobranilec) na drugi glede zakonitosti postopka obravnavanja prošnje za subsidiarno zaščito, ki jo je M vložil pri irskih organih.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2004/83

- 3 Člen 2 Direktive 2004/83, naslovljen „Opredelitve pojmov“, je določal:

„V tej direktivi:

[...]

- (e) ‚oseba, upravičena do subsidiarne zaščite‘ pomeni državljana tretje države ali osebo brez državljanstva, ki ni opredeljena kot begunec, a je bilo v zvezi z njim dokazano, da obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se zadevna oseba, če bi se vrnila v izvirno državo, ali v primeru osebe brez državljanstva, v prejšnjo državo stalnega prebivališča, soočila z utemeljenim tveganjem, da utrpí resno škodo, kot je opredeljena v členu 15, in za katero se člen 17(1) in (2) ne uporablja, in ki zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države;

[...]“

- 4 Člen 4 te direktive, naslovljen „Obravnavanje dejstev in okoliščin“, je določal:

„1. Države članice lahko naložijo prosilcu dolžnost, da čim prej predloži vse potrebne elemente za utemeljitev prošnje za mednarodno zaščito. Dolžnost države članice je, da v sodelovanju s proslcem obravnava ustrezne elemente prošnje.

2. Elementi iz odstavka 1 so izjave prosilca in vsa dokumentacija, s katero razpolaga prosilec, glede svoje starosti, porekla, vključno s poreklom ustreznih sorodnikov, identitete, državljanstva(-ev), nekdanje(-ih) držav(e) in kraja(-ev) stalnega prebivališča, prejšnjih prošelj za azil, prepotovanih poti, osebnih in potnih listih ter razlogov za prošnjo za mednarodno zaščito.

3. Obravnava prošnje za mednarodno zaščito se izvede v vsakem posameznem primeru posebej in upošteva naslednje:

- (a) vsa ustrezna dejstva, ki se nanašajo na izvirno državo v času odločanja o prošnji, vključno z zakoni in predpisi izvirne države in načinom njihovega izvajanja;
- (b) ustrezne izjave in dokumentacijo, ki jo predloži prosilec, vključno z informacijami o tem, ali je prosilec podvržen ali izpostavljen preganjanju ali resni škodi;
- (c) individualni položaj in osebne okoliščine prosilca, vključno z dejavniki, kot so poreklo, spol in starost, za oceno dejstva, ali bi na podlagi prosilčevih osebnih okoliščin dejanja, ki jim je prosilec izpostavljen ali bi jim bil lahko izpostavljen, pomenila preganjanje ali resno škodo;
- (d) ali so imele dejavnosti prosilca od odhoda iz izvirne države izključni ali poglobljeni namen ustvarjanja potrebnih pogojev za prošnjo za mednarodno zaščito, z namenom ocene, ali bo prosilec ob vrnitvi v to državo zaradi teh dejavnosti izpostavljen preganjanju ali resni škodi;
- (e) ali se od prosilca lahko utemeljeno pričakuje, da bo izkoristil zaščito druge države, kjer lahko uveljavlja državljanstvo.

4. Dejstvo, da je prosilec že bil izpostavljen preganjanju ali mu je že bila povzročena resna škoda ali se mu je s takšnim preganjanjem ali škodo neposredno grozilo, je resen znak prosilčevega utemeljenega strahu pred preganjanjem ali utemeljenim tveganjem resne škode, razen če obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da se takšno preganjanje ali resna škoda ne bo ponovila.

5. Kadar države članice uporabljajo načelo, po katerem je dolžan prošnjo za mednarodno zaščito utemeljiti prosilec in kadar vidiki izjav prosilca niso utemeljeni z dokumentarnimi ali drugimi dokazi, teh vidikov ni treba potrditi, kadar so izpolnjeni naslednji pogoji:

- (a) prosilec se je kar najbolj potrudil za utemeljitev svoje prošnje;
- (b) vsi ustrezni elementi, ki so na voljo prosilcu, so bili predloženi, glede morebitne odsotnosti drugih ustreznih elementov pa je bila podana zadovoljiva razlaga;
- (c) ugotovljeno je, da so prosilčeve izjave skladne in verjetne in ne nasprotujejo dostopnim specifičnim in splošnim informacijam, povezanim s prosilčevim primerom;
- (d) prosilec je zaprosil za mednarodno zaščito kakor hitro je bilo to mogoče, razen če lahko prosilec izkaže utemeljen razlog, zakaj tega ni storil; in
- (e) ugotovljena je bila splošna verodostojnost prosilca.“

5 Člen 15 te direktive, naslovljen „Resna škoda“, je določal:

„Resna škoda zajema:

- (a) smrtno kazen ali usmrtitev; ali
- (b) mučenje ali nehumano ali poniževalno ravnanje ali kazen prosilca v izvorni državi; ali

(c) resno in individualno grožnjo za življenje ali osebnost civilista zaradi samovoljnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada.“

Direktiva 2005/85/ES

- 6 Člen 3 Direktive Sveta 2005/85/ES z dne 1. decembra 2005 o minimalnih standardih glede postopkov za priznanje ali odvzem statusa begunca v državah članicah (UL 2005, L 326, str. 13), naslovljen „Področje uporabe“, je določal:

„1. Ta direktiva se uporablja za vse prošnje za azil, vložene na ozemlju države članice, vključno na meji ali v tranzitnih območjih države članice, ter za odvzem statusa begunca.

[...]

3. Če države članice izvajajo ali uvedejo [...] postopek, po katerem obravnavajo prošnje za azil kot prošnje na podlagi Ženevske konvencije in kot prošnje za druge vrste mednarodne zaščite, ki se zagotovi v okoliščinah, kot so opredeljene v členu 15 Direktive 2004/83 [...], uporabljajo to direktivo skozi ves postopek.

[...]“

Irsko pravo

- 7 Irsko pravo pozna dve vrsti prošenj za mednarodno zaščito, in sicer:
- prošnjo za azil in
 - prošnjo za subsidiarno zaščito.
- 8 Ti prošnji se obravnavata po različnih postopkih; prošnja za subsidiarno zaščito, ki se lahko vloži le v primeru zavrnitve prošnje za azil, se obravnava po koncu postopka obravnave prošnje za azil.
- 9 Iz predložitvene odločbe je razvidno, da nacionalne določbe, ki urejajo obravnavanje prošenj za azil, vsebuje predvsem Refugee Act 1996 (zakon o beguncih iz leta 1996), v različici, ki je veljala v času dejanskega stanja v postopku v glavni stvari. Postopek obravnave prošenj za azil med drugim vključuje osebni razgovor s prosilcem.
- 10 Upoštevne postopkovne določbe za obravnavo prošenj so v European Communities (Eligibility for Protection) Regulations 2006 (uredba o Evropskih skupnostih (pogoji za priznanje zaščite) iz leta 2006) ministra z dne 9. oktobra 2006, s katero je bila, med drugim, v notranji pravni red prenesena Direktiva 2004/83.
- 11 Prošnja za subsidiarno zaščito se vloži na obrazcu, katerega vzorec je priložen tej uredbi.
- 12 Navedena uredba ne vsebuje nobene določbe, ki bi nalagala, da je treba s prosilcem za subsidiarno zaščito v okviru obravnavanja njegove prošnje opraviti ustni razgovor.

Spor o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 13 M je septembra 2006 na Irsko prišel s študentskim vizumom. Med študijem je vložil prošnjo za azil, ki jo je Refugee Applications Commissioner (urad komisarja, pristojnega za prošnje za azil, Irska) 30. avgusta 2008 zavrnil. Tožbo zoper to odločbo je Refugee Appeals Tribunal (pritožbeno sodišče za begunce, Irska) s sodbo z dne 28. oktobra 2008 zavrnilo.
- 14 M je nato vložil prošnjo za subsidiarno zaščito. Ta prošnja je bila 30. septembra 2010 zavrnjena, minister pa je zoper M 5. oktobra 2010 sprejel odločbo o odstranitvi. Minister je odločbo z dne 30. septembra 2010 v veliki meri utemeljil na prejšnjih odločitvah v zvezi s prošnjo M za azil in je ugotovil, da M ni dokazal obstoja utemeljenih razlogov za prepričanje, da obstaja utemeljeno tveganje, da utrpi resno škodo, glede na, med drugim, resen dvom o verodostojnosti trditev, ki jih je navedel v prošnji.
- 15 M je 6. januarja 2011 vložil tožbo na High Court (višje sodišče, Irska) zoper odločbo, s katero je bila njegova prošnja za subsidiarno zaščito zavrnjena.
- 16 High Court (višje sodišče) je v okviru obravnavanja te tožbe Sodišču predložilo to vprašanje za predhodno odločanje:

„Ali morajo upravni organi države članice, če prosilec prosi za subsidiarno zaščito, potem ko mu ni bil priznan status begunca, in je predlagano, naj se taka prošnja zavrne, na podlagi obveznosti sodelovanja s prosilcem, ki je zadevni državi članici naložena s členom 4(1), drugi stavek, Direktive 2004/83, prosilcu predložiti rezultate take presoje, preden se sprejme končna odločitev, zato da se lahko prosilec izjavi o vidikih predlagane odločitve, ki kažejo na to, da bo prošnja zavrnjena?“

- 17 Sodišče je v sodbi z dne 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), med drugim ugotovilo, da v sistemu, kakršen je vzpostavljen z nacionalno ureditvijo, ki je upoštevana v zadevi, v kateri je bila sprejeta ta sodba, za katerega je značilen obstoj dveh ločenih postopkov, ki si sledita, in sicer postopka za obravnavanje prošnje za priznanje statusa begunca in postopka za obravnavanje prošnje za priznanje subsidiarne zaščite, mora predložitveno sodišče zagotoviti, da se v okviru obeh postopkov spoštujejo temeljne pravice prosilca, zlasti pa njegova pravica do izjave, in sicer tako, da se mu omogoči, da učinkovito poda svoje pripombe, preden se sprejme odločba, s katero se mu ne prizna varstvo, za katero je zaprosil. V takem sistemu okoliščina, da je bila zadevna oseba veljavno zaslišana že med obravnavanjem njene prošnje za priznanje statusa begunca, ne pomeni, da se lahko ta formalnost v okviru postopka obravnavanja prošnje za subsidiarno zaščito spregleda.
- 18 Na podlagi sodbe z dne 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744) je High Court (višje sodišče) 23. junija 2013 presodilo, da je minister v postopku obravnave prošnje M za subsidiarno zaščito neutemeljeno opustil njegovo učinkovito zaslišanje.
- 19 Minister se je zoper to sodbo pritožil na Supreme Court (vrhovno sodišče, Irska). M je zoper to sodbo vložil nasprotno pritožbo.
- 20 V teh okoliščinah je Supreme Court (vrhovno sodišče) z odločbo z dne 24. novembra 2014 prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali ‚pravica do izjave‘ v pravu Unije zahteva, da ima prosilec za subsidiarno zaščito, ki je vložil prošnjo v skladu z Direktivo 2004/83/ES, pravico do ustne obravnave v zvezi s to prošnjo, vključno s pravico predlagati in zaslišati priče, kadar je prošnja vložena v okoliščinah, v katerih zadevna država članica opravi dva ločena postopka v sosledju za obravnavanje prošenj za priznanje statusa begunca in prošenj za priznanje subsidiarne zaščite?“

Vprašanje za predhodno odločanje

- 21 Predložitveno sodišče v bistvu sprašuje, ali pravica do izjave zahteva, da mora imeti prosilec za subsidiarno zaščito v primeru, ko nacionalna ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki za obravnavo prošnje za pridobitev statusa begunca in za obravnavo prošnje za subsidiarno zaščito določa ločena postopka, ki si sledita, pravico do ustnega razgovora v zvezi s svojo prošnjo in pravico na tem razgovoru predlagati in zasliševati priče.
- 22 Direktiva 2005/85 določa minimalne standarde glede postopkov za obravnavanje prošelj za mednarodno zaščito in natančno opredeljuje pravice prosilcev za azil. Člen 3(1) in (3) te direktive določa, da se ta uporablja za prošnje za azil, ki se obravnavajo kot prošnje na podlagi Konvencije o statusu beguncev, podpisane v Ženevi 28. julija 1951 (*Recueil des traités des Nations unies*, zvezek 189, str. 150, št. 2545 (1954)), in kot prošnje za druge vrste mednarodne zaščite, ki se zagotovi v okoliščinah, kot so opredeljene v členu 15 Direktive 2004/83 (sodba z dne 20. oktobra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, točka 26).
- 23 Zato je Sodišče presodilo, da se Direktiva 2005/85 za prošnje za subsidiarno zaščito uporablja le, kadar država članica uvede samo en postopek, v okviru katerega obravnava prošnjo glede obeh oblik mednarodne zaščite, in sicer statusa begunca in subsidiarne zaščite (sodba z dne 20. oktobra 2016, Danqua, C-429/15, EU:C:2016:789, točka 27).
- 24 Vendar pa iz spisa izhaja, da to v času dejanskega stanja iz postopka v glavni stvari na Irskem ni bilo tako, tako da se Direktiva 2005/85 ne uporablja za obravnavanje prošelj za subsidiarno zaščito v tej državi članici.
- 25 Ob tem je treba ugotoviti, da je pravica do izjave sestavni del spoštovanja pravice do obrambe, ki je splošno načelo prava Unije, tako da obveznost spoštovanja pravice do izjave naslovnikov odločb, ki pomembno vplivajo na njihove interese, načeloma velja za upravne organe držav članic, kadar sprejemajo ukrepe, ki spadajo na področje uporabe prava Unije, tudi če upoštevna ureditev take formalnosti izrecno ne določa (glej v tem smislu sodbi z dne 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, točki 49 in 50, ter z dne 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, točki 39 in 40).
- 26 Zato mora biti – kot je Sodišče ugotovilo v točki 91 sodbe z dne 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744) – kadar nacionalna ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, za obravnavo prošnje za pridobitev statusa begunca in za obravnavo prošnje za subsidiarno zaščito določa ločena postopka, ki si sledita, pravica prosilca do izjave v vsakem od teh dveh postopkov v polni meri zagotovljena.
- 27 Vendar pa iz zgoraj navedenega ne izhaja, da je v položaju, kakršen je v postopku v glavni stvari, na podlagi te pravice v postopku obravnave prošnje za subsidiarno zaščito nujno opraviti ustni razgovor.
- 28 Na prvem mestu, iz ugotovitev v sodbi z dne 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), namreč ne izhaja, da je v postopku dodelitve subsidiarne zaščite nujno opraviti ustni razgovor.
- 29 Kot je generalni pravobranilec navedel v točkah od 52 do 55 sklepnih predlogov je Sodišče v točki 90 sodbe z dne 22. novembra 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), le pojasnilo, da ni mogoče sprejeti stališča predložitvenega sodišča in Irske, da zato, ker je bil prosilec zaslišan že v postopku obravnavanja prošnje za azil, izvedba zaslišanja v postopku obravnave poznejše prošnje za subsidiarno zaščito ni potrebna. Sodišče je s tem samo spomnilo na potrebo, da se zagotovi spoštovanje pravice prosilca za subsidiarno zaščito do izjave, čeprav je bil ta v postopku obravnave prošnje za azil že zaslišan, pri tem pa ni ugotovilo, da je treba ustni razgovor v zvezi s subsidiarno zaščito opraviti v vseh okoliščinah.

- 30 Na drugem mestu je treba ugotoviti, da ni zakonodaje Unije, ki bi se na tem področju lahko uporabila na Irskem, zaradi česar je treba v notranjem pravnem redu te države članice določiti postopkovna pravila za obravnavo prošelj za subsidiarno zaščito, pri tem pa mora ta država članica zagotoviti učinkovito varstvo pravic, ki jih zagotavlja pravni red Unije, zlasti spoštovanje pravice prosilca za subsidiarno zaščito do izjave (glej v tem smislu sodbo z dne 8. novembra 2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, EU:C:2016:838, točka 65).
- 31 V zvezi s tem je treba poudariti, da pravica do izjave temu prosilcu zagotavlja možnost, da v upravnem postopku ustrezno in učinkovito poda svoje stališče glede svoje prošnje za subsidiarno zaščito ter razloge, na podlagi katerih bi bilo mogoče utemeljiti, da pristojni organ ne sprejme odločbe v njegovo škodo (glej po analogiji sodbi z dne 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, točka 54, in z dne 17. marca 2016, Bensada Benallal, C-161/15, EU:C:2016:175, točka 33).
- 32 Poleg tega mora pravica do izjave temu organu omogočiti, da vodi postopek na način, ki mu omogoča, da odločbo sprejme ob polnem poznavanju dejstev, ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin, in jo primerno obrazloži tako, da lahko prosilec, če je treba, uveljavlja pravico do pravnega sredstva (glej v tem smislu sodbi z dne 18. decembra 2008, Sopropé, C-349/07, EU:C:2008:746, točka 49, in z dne 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, točka 59).
- 33 Poleg tega iz sodne prakse Sodišča izhaja, da je treba obstoj kršitve pravice do izjave presojati, med drugim, glede na pravna pravila, ki urejajo zadevno področje (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2013, G. in R., C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 34 Iz tega izhaja, da je treba način, na katerega lahko prosilec za subsidiarno zaščito izvršuje svojo pravico do izjave pred sprejetjem končne odločbe na podlagi njegove prošnje, presojati glede na določbe Direktive 2004/83, s katero se, med drugim, vzpostavljajo minimalni standardi glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna subsidiarna zaščita (glej po analogiji sodbi z dne 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, točka 55, in z dne 11. decembra 2014, Boudjlida, C-249/13, EU:C:2014:2431, točka 45).
- 35 Da bi se lahko izrekel o prošnji za subsidiarno zaščito, mora pristojni organ preveriti, ali prosilec izpolnjuje pogoje iz člena 2(e) te direktive, kar pomeni zlasti, da mora ugotoviti, ali obstajajo utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se prosilec, če bi se vrnil v izvirno državo, soočil z utemeljenim tveganjem, da utrpi resno škodo, pri čemer prosilec ne more ali zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države.
- 36 V zvezi s tem iz člena 4 iste direktive izhaja, da so med okoliščinami, ki jih mora pristojni organ upoštevati, med drugim izjave in dokumenti v zvezi s starostjo prosilca, njegovim poreklom, identiteto in državljanstvom, o državah, kjer je prebival prej, o prejšnjih prošnjah za azil, o prepotovanih poteh, o razlogih, na katerih temelji njegova prošnja, in bolj na splošno, o resni škodi, ki bi mu lahko nastala. Po potrebi mora pristojni organ upoštevati tudi pojasnila, ki jih je navedel v zvezi z neobstojem dokazov, in verodostojnost prosilca.
- 37 Zato je treba na podlagi pravice do izjave pred sprejetjem odločbe o prošnji za subsidiarno zaščito prosilcu zagotoviti, da predstavi svoja stališča glede vseh teh elementov, da bi utemeljil svojo prošnjo in upravnim organom omogočil, da ob polnem poznavanju dejstev opravijo posamično presojo dejstev in okoliščin, določenih v členu 4 Direktive 2004/83, in na tej podlagi ugotovijo, ali obstaja utemeljeno tveganje, da prosilec utrpi resno škodo, če se vrne v izvirno državo.
- 38 V teh okoliščinah načeloma ni mogoče šteti, da dejstvo, da je lahko prosilec za subsidiarno zaščito tako stališče sporočil le pisno, ne omogoča dejanskega spoštovanja njegove pravice do izjave pred sprejetjem odločbe o njegovi prošnji.

- 39 Glede na naravo informacij, omenjenih v točki 36 te sodbe, načeloma ni mogoče izključiti možnosti, da bi jih prosilec za subsidiarno zaščito lahko ustrezno sporočil pristojnemu organu s pisnimi navedbami ali z izpolnitvijo za to predvidenega obrazca, po potrebi skupaj s pisnimi dokazi, ki jih želi vlagatelj prošnje priložiti prošnji.
- 40 Tak postopkovni mehanizem, če prosilcu zagotavlja dovolj velik manevrski prostor za izražanje njegovega stališča in da ima ta po potrebi možnost dostopa do ustrezne pomoči, je tak, da prosilcu zagotavlja možnost, da podrobno navede svoja stališča glede elementov, ki jih mora pristojni organ upoštevati, in da – če meni, da je to koristno – navede informacije ali stališča, ki so drugačni od tistih, ki jih je v okviru obravnave prošnje za azil že predložil.
- 41 Poleg tega se s tem mehanizmom pristojnemu organu lahko zagotovi informacije, ki se nanašajo na prosilca za mednarodno zaščito, omenjene v členu 4, od (2) do (5), Direktive 2004/83, na podlagi katerih mora ta organ opraviti posamično presojo upoštevni dejstev in okoliščin, s čimer mu omogoča, da svojo odločitev sprejme ob polnem poznavanju dejstev in da jo ustrezno obrazloži.
- 42 Poleg tega je treba spomniti, da se v položaju, kakršen je položaj iz postopka v glavni stvari, preizkus prošnje za subsidiarno zaščito opravlja po opravljenem azilnem postopku, v katerem je imel prosilec za mednarodno zaščito pravico do ustnega razgovora o svoji prošnji za azil.
- 43 Nekatere informacije ali nekatera dejstva, s katerimi se je seznanil pri tem razgovoru, se lahko izkažejo koristna tudi za presojo utemeljenosti prošnje za subsidiarno zaščito. Upoštevne so lahko zlasti informacije, ki se nanašajo na individualni položaj ali osebne okoliščine prosilca – tako za presojo njegove prošnje za azil kot za presojo njegove prošnje za subsidiarno zaščito.
- 44 Tudi če zgolj ustni razgovor, opravljen v postopku za pridobitev azila, ne bi zadostoval za to, da bi se zagotovilo spoštovanje pravice prosilca, da se izjavi v zvezi s svojo prošnjo za subsidiarno zaščito (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, točka 90), zato ni mogoče izključiti možnosti, da pristojni organ v okviru obravnavanja predloga za subsidiarno zaščito upošteva nekatere informacije ali nekatera dejstva, s katerimi se je seznanil pri takem razgovoru in lahko prispevajo k temu, da lahko o tej prošnji odloči ob polnem poznavanju dejstev.
- 45 V zvezi s tem je treba poleg tega ugotoviti, da pravica prosilca za subsidiarno zaščito, da pisno navede razloge, s katerimi je mogoče utemeljiti njegovo prošnjo, temu prosilcu zagotavlja možnost, da navede svoje stališče o presoji, ki jo je organ, pristojen za odločitev o njegovi prošnji za azil, opravil v zvezi s temi informacijami ali dejstvi.
- 46 Poleg tega je treba poudariti, da je izvedba novega ustnega razgovora v okviru obravnave prošnje za subsidiarno zaščito za prosilca sicer lahko priložnost, da doda nove informacije k tem, ki jih je pisno že predložil, vendar pa mu pravica do izjave te možnosti ne zagotavlja (glej v tem smislu sodbo z dne 5. novembra 2014, Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, točka 71).
- 47 Vendar pa je treba ob tem ugotoviti, da je za to, da bi se pravica prosilca za subsidiarno zaščito do izjave dejansko spoštovala, v nekaterih posamičnih primerih nujno opraviti ustni razgovor.
- 48 V zvezi s tem je treba v primeru, da zaradi katerega koli razloga informacije, ki jih je predložil prosilec za mednarodno zaščito, niso popolne, posodobljene ali upoštevne, spomniti, da iz člena 4(1) Direktive 2004/83 izhaja, da mora zadevna država članica aktivno sodelovati s prosilcem, da se zberejo vse informacije, ki so potrebne za obravnavo njegove prošnje (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, točka 66).
- 49 Zato je treba opraviti ustni razgovor, če pristojni organ na podlagi informacij, ki jih ima po opravljenem pisnem postopku in ustnem razgovoru s prosilcem, opravljenem v okviru obravnave njegove prošnje za azil, objektivno ne more ob polnem poznavanju dejstev ugotoviti, ali obstajajo

utemeljeni razlogi za prepričanje, da bi se ta prosilec, če bi se vrnil v izvorno državo, soočil z resničnim tveganjem, da utrpí resno škodo, pri čemer prosilec ne more ali zaradi takega tveganja noče izkoristiti zaščite te države.

- 50 V takem položaju lahko ustni razgovor pristojnemu organu dejansko omogoči, da prosilca zasliši v zvezi z manjkajočimi informacijami, da bi lahko odločil o njegovi prošnji in, po potrebi, preizkusil, ali so pogoji iz člena 4(5) Direktive 2004/83 izpolnjeni.
- 51 Ustni razgovor je treba opraviti tudi, če se glede na osebni ali splošni položaj, na katerega se nanaša prošnja za subsidiarno zaščito, zlasti glede na morebitno posebno ranljivost prosilca – zaradi, na primer, njegove starosti, zdravstvenega stanja ali dejstva, da je bil izpostavljen resnim oblikam nasilja – izkaže, da je tak razgovor nujen za to, da bi se mu omogočilo, da se celostno in skladno izjavi o dejstvih, s katerimi bi lahko utemeljil svojo prošnjo.
- 52 Da bi se pravica do izjave prosilca dejansko spoštovala, mora zato predložitveno sodišče preizkusiti, ali v zadevi v postopku v glavni stvari obstajajo posebne okoliščine, zaradi katerih je ustni razgovor s prosilcem za subsidiarno zaščito nujen.
- 53 V primeru, da bi bilo treba tak razgovor opraviti v postopku, kakršen je postopek v glavni stvari, se predložitveno sodišče sprašuje, ali mora imeti prosilec za subsidiarno zaščito pravico, da na tem razgovoru predlaga in zaslišuje priče.
- 54 V zvezi s tem je treba ugotoviti, prvič, da taka pravica presega zahteve, ki v upravnih postopkih običajno izhajajo iz pravice do izjave – kot to izhaja iz sodne prakse Sodišča (glej v tem smislu sodbo z dne 7. januarja 2004, Aalborg Portland in drugi/Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P in C-219/00 P, EU:C:2004:6, točka 200) – in, drugič, da pravila, ki se uporabljajo pri obravnavi prošenj za subsidiarno zaščito, zlasti tista iz člena 4 Direktive 2004/83, izpovedim prič ne zagotavljajo posebne dokazne vrednosti pri dokazovanju upoštevnih dejstev in okoliščin.
- 55 Iz tega izhaja, da pravica do izjave ne vsebuje pravice prosilca za subsidiarno zaščito, da na morebitnem ustnem razgovoru v okviru obravnavanja njegove prošnje predlaga in zaslišuje priče.
- 56 Glede na zgoraj navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da pravica do izjave, kot se uporablja v okviru Direktive 2004/83, načeloma ne zahteva, da mora imeti prosilec za subsidiarno zaščito v primeru, v katerem nacionalna ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki za obravnavo prošnje za pridobitev statusa begunca in za obravnavo prošnje za subsidiarno zaščito določa ločena postopka, ki si sledita, pravico do ustnega razgovora v zvezi s svojo prošnjo in pravico na tem razgovoru predlagati in zasliševati priče.
- 57 Ustni razgovor pa je treba opraviti, kadar je zaradi posebnih okoliščin, ki izhajajo iz informacij, ki jih ima pristojni organ, ali iz osebnega ali splošnega položaja, na podlagi katerega je bila vložena prošnja za subsidiarno zaščito, nujen, da bi se lahko ta prošnja obravnavala ob popolnem poznavanju dejstev, kar mora preizkusiti predložitveno sodišče.

Stroški

- 58 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

Pravica do izjave, kot se uporablja v okviru Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite, načeloma ne zahteva, da mora imeti prosilec za subsidiarno zaščito v primeru, v katerem nacionalna ureditev, kakršna je v postopku v glavni stvari, ki za obravnavo prošnje za pridobitev statusa begunca in za obravnavo prošnje za subsidiarno zaščito določa ločena postopka, ki si sledita, pravico do ustnega razgovora v zvezi s svojo prošnjo in pravico na tem razgovoru predlagati in zasliševati priče.

Ustni razgovor pa je treba opraviti, kadar je zaradi posebnih okoliščin, ki izhajajo iz informacij, ki jih ima pristojni organ, ali iz osebnega ali splošnega položaja, na podlagi katerega je bila vložena prošnja za subsidiarno zaščito, nujen, da bi se lahko ta prošnja obravnavala ob popolnem poznavanju dejstev, kar mora preizkusiti predložitveno sodišče.

Podpisi